

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, 10 sierpnia 2020 r.

L.dz. 396/KRIA/2020/w

Pani
Jadwiga Emilewicz
Wicepremier Rady Ministrów
Minister Rozwoju

Szanowna Pani Premier

W związku z informacją o przesłaniu przez GUNB do Ministerstwa Rozwoju projektu zmiany ustawy Prawo budowlane w zakresie cyfryzacji, w imieniu Krajowej Rady Izby Architektów RP zwracamy się do Pani Premier z prośbą o zapoznanie się i rozważenie przyjęcia propozycji IARP dotyczących przedmiotowych zmian, w kontekście sztucznie generowanych przez niektóre środowiska problemów prawnych związanych z wprowadzeniem cyfryzacji procesu inwestycyjno-budowlanego w Polsce. Kwestie te wyłoniły się w toku cyklicznych spotkań przedstawicieli Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, Ministerstwa Rozwoju oraz przedstawicieli samorządów zawodowych architektów i inżynierów budownictwa, dotyczących cyfryzacji procesu inwestycyjno-budowlanego. W trakcie tych spotkań wyłoniły się następujące pola rozbieżności:

I. KOMPLETNOŚĆ ZBIORU DANYCH OSÓB POSIADAJĄCYCH UPRAWNIENIA BUDOWLANE W SYSTEMIE E-CRUB

Jednym z kluczowych zagadnień dotyczących planowanego cyfrowego rejestru powinna być kompletność danych w tym systemie, dotycząca zbioru uprawnień nadawanych w różnych okresach czasu, w tym uprawnień nadawanych przed 1 stycznia 1995 roku, których obecnie nie ma w rejestrze. Aby system e-CRUB mógł być systemem w pełni funkcjonalnym powinien zawierać informacje o wszystkich osobach posiadających uprawnienia budowlane, oraz o zakresie tych uprawnień.

Przekazanie do nowotworzonego elektronicznego rejestru uprawnień wszystkich członków obu izb samorządowych (architektów i inżynierów) jest więc w tej sprawie kluczowe. Od ujawnionych w izbach i rejestrze rodzajów i zakresów uprawnień zależy konieczność przynależności do którejś z izb zawodowych, w celu możliwości pełnienia, adekwatnej do uprawnień, funkcji technicznej w budownictwie.

W pierwszej kolejności chcemy zwrócić uwagę Pani Premier na podnoszony przez przedstawicieli Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa rzekomy brak możliwości przekazania przez samorządy zawodowe pełnej informacji o uprawnieniach posiadanych przez członków Izb, którzy zdobyli uprawnienia budowlane przed 1 stycznia 1995 r. Zdaniem PIIB przekazanie danych tych osób do nowego systemu e-CRUB narusza prawa nabyte tych osób, gdyż osoby takie nabyły prawa do „niebycia” w rejestrze.

Izba Architektów nie podziela ww. stanowiska.

Należy bowiem podkreślić, że w zakresie obowiązku zamieszczenia w rejestrze danych dotyczących uprawnień osób, które nabyły je przed 1 stycznia 1995 r. (a stanowiących podstawę wpisu na listę członków izby) w ocenie Izby Architektów RP nie narusza to praw nabytych. Przede wszystkim według propozycji IARP obowiązek taki byłby realizowany przez Izby jako instytucje (na nich spoczywałby ciężar jego wykonania) a nie bezpośrednio przez członków izb. Po drugie nie ma tu mowy o ograniczaniu dostępu do wykonywania zawodu czy stawiania nowych wymagań osobom, które je nabyły. Obowiązek ten wiązałby się tylko z formalnym przekazaniem, przez Izby, danych dotyczących uprawnień. W proces ten nie byłoby już w żaden sposób zaangażowane osoby posiadające uprawnienia i zarejestrowane na ich podstawie w Izbie - tj. nie wymagałoby to podjęcia przez te osoby żadnych dodatkowych czynności w celu zgodnego z przepisami wykonywania zawodu. Co więcej, legitymacja do przekazania danych znalazłaby się w akcie rangi ustawowej.

II. OBLIGATORYJNOŚĆ WPISU WSZYSTKICH ZAKRESÓW POSIADANYCH UPRAWNIEŃ NA LISTACH WŁAŚCIWEGO SAMORZĄDU ZAWODOWEGO

Punktem wyjścia do prawidłowej konstrukcji przepisów regulujących sprawę przekazywania danych na temat uprawnień budowlanych do Centralnego rejestru powinno być wskazanie, że dany zakres uprawnień budowlanych można wykonywać na podstawie wpisu na listę członków właściwego samorządu zawodowego. Tak więc w pierwszej kolejności informacja o zakresie posiadanych uprawnień oraz potwierdzające ten fakt dokumenty powinny zostać przedstawione wraz z wnioskiem o wpis na listę członków lub (w przypadku osób, które są już wpisane, ale chciałyby wykonywać samodzielne funkcje techniczne w oparciu o dodatkowe decyzje) z wnioskiem o poszerzenie podstawy wpisu. Podczas prac zespołu, Polska Izba Inżynierów Budownictwa stwierdziła, że nie posiada i nie zweryfikowała wszystkich zakresów uprawnień swoich członków. Inżynierowie budownictwa czasami posiadają kilka zakresów uprawnień nadawanych w różnych latach na podstawie różnych decyzji, ale by zostać członkiem PIIB wystarczyło zweryfikować tylko jedno z nich. Mamy więc obecnie do czynienia z sytuacjami, kiedy inżynier budownictwa lub technik budownictwa został wpisany na listę członków np. na podstawie posiadanych uprawnień konstrukcyjnych do projektowania, i na tej podstawie otrzymuje zaświadczenie o przynależności do izby, ale wykonywać może uprawnienia np. do projektowania dróg, które załącza do projektu budowlanego razem z zaświadczeniem o przynależności do izby (otrzymanym na podstawie posiadanych uprawnień konstrukcyjnych). Izba Inżynierów nie zweryfikowała jego uprawnień drogowych i nawet nie ma świadomości, że osoba ta posiada i wykonuje takie uprawnienia. Zdaniem PIIB taki schemat działania jest zgodny z ustawą.

Jako samorząd zawodowy architektów nie tylko nie podzielamy ww. stanowiska, ale uważamy, że jest ono sprzeczne z art.8 pkt.1) ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów i inżynierów budownictwa. Samorząd zawodowy realizuje bowiem zadanie nadzoru nad należyтым i sumiennym wykonywaniem zawodu przez członków izb, na podstawie wiedzy na temat zakresu w jakim jest on wykonywany. Wskazujemy, że w ocenie KRIA RP członek samorządu zawodowego architektów może wykonywać samodzielne funkcje techniczne w ramach uprawnień budowlanych, tylko zgodnie z zakresem widniejącym we wpisie na listę członków. Każda osoba składająca wniosek o wpis na listę zobowiązana jest przedstawić dokumenty stanowiące podstawę dokonania takiego wpisu. Są to m.in. kserokopie decyzji o nadaniu uprawnień (potwierdzone notarialnie lub złożone po przedstawieniu oryginału do wglądu). Zgodnie z ustawą o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa oraz regulacjami wewnętrznymi IARP, na podstawie ww. dokumentów podejmowana jest uchwała o wpisie na listę członków prowadzoną przez okręgową izbę

architektów, zarówno w wersji analogowej jak elektronicznej. Zgodnie z Regulaminem prowadzenia list członków okręgowych izb architektów, lista ta zawiera archiwum kopii dokumentów stanowiących podstawę dokonania wpisów lub zmian na liście.¹ W związku z tym Izba Architektów posiada pełną wiedzę na temat zakresu uprawnień stanowiących podstawę wpisu na listę. Oczywiście możliwa jest sytuacja, w której członek samorządu posiada również inne uprawnienia, wydane w różnym czasie i o innym zakresie, natomiast Izba dokonuje wpisu w zakresie przedstawionych jej uprawnień, potwierdzonych stosownymi dokumentami. Członkowi Izby przysługuje jednak prawo aktualizacji danych na liście w sytuacji uzyskania kolejnych uprawnień jakie nabywa w ramach kwalifikacji lub wyrażenia woli wykorzystania innego ich zakresu w ramach aktywności zawodowej (np. uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w specjalności architektonicznej nadanych po 1 stycznia 1995 r.). Każdorazowo zakres uprawnień budowlanych wskazanych w decyzji właściwego organu jest podstawą wpisu lub poszerzenia wpisu na listę członkowską. W związku z tym, Krajowa Rada IARP przygotowała odpowiednie propozycje zmian legislacyjnych w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane oraz ustawie o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa, uwzględniające wskazane okoliczności (projekt zmian przedkładamy Pani Premier w załączniku).

Należy wskazać, że obecnie podstawą wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie jest – zgodnie z art. 12 ust. 7: „wpis, w drodze decyzji, do centralnego rejestru, o którym mowa w art. 88a ust. 1 pkt 3 lit. a, oraz - zgodnie z odrębnymi przepisami - wpis na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego, potwierdzony zaświadczeniem wydanym przez tę izbę, z określonym w nim terminem ważności”. Tak więc decyzja, na podstawie której wykonuje się określony zakres uprawnień, powinna znajdować się zarówno w dokumentacji stanowiącej podstawę wpisu na listę, jak i w Centralnym rejestrze.

Z powyższego wynika, że osoba, która chce wykonywać inny zakres uprawnień niż ten, który był przedstawiony na podstawie decyzji wraz z wnioskiem o wpis na listę członków, musi w pierwszej kolejności wystąpić z wnioskiem do izby o rozszerzenie podstawy wpisu w drodze uchwały właściwej okręgowej izby, a następnie izba okręgowa przekazuje takie dane do Centralnego rejestru. Rada okręgowa natomiast każdorazowo sprawdza zgodność decyzji z zakresem stanowiącym podstawę wpisu na listę członków samorządu.

Tylko pełna wiedza Izby o zakresie realizowanych uprawnień do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie daje samorządowi możliwość spełnienia konstytucyjnych i ustawowych zadań nadzoru nad należyтым i sumiennym wykonywaniem zawodu przez członka izby. Brak natomiast takiej informacji realizację tego zadania sprowadza do iluzji.

III. SKATALOGOWANIE RODZAJÓW UPRAWNIEŃ

Kolejną propozycją, która spotkała się ze sprzeciwem ze strony Izby Inżynierów, była inicjatywa zgłoszona przez Izbę Architektów RP, inwentaryzacji różnego rodzaju zakresów uprawnień przyznawanych na przestrzeni lat (pod rządami różnych ustaw i rozporządzeń) i „przełożenie” ich rozumienia na obecne przepisy. Czynność tą i tak muszą obecnie każdorazowo wykonywać organy administracji architektoniczno-budowlanej podczas procedury pozwolenia na budowę. Przyporządkowanie zakresu uprawnień np. do odpowiednich kategorii obiektu budowlanego: kubatury, funkcji, rozpiętości konstrukcyjnej itp. nie tylko ułatwi pracę i da pewność urzędnikom co do

¹ Regulamin przyjęty uchwałą nr 14 I Krajowego Zjazdu Izby Architektów w sprawie regulaminu prowadzenia list członków okręgowych izb architektów w dniu 19 stycznia 2002r. z późniejszymi zmianami.

prawidłowości interpretacji, ale pozwoli na wprowadzenie cyfrowej weryfikacji zakresu posiadanych uprawnień w konfrontacji z procedowanym projektem obiektu budowlanego. Bez tych działań weryfikacja zakresu posiadanych uprawnień przez projektantów różnych branż będzie, de facto, wykonywana ręcznie, z tą tylko różnicą, że urzędnik zamiast czytać dokumenty papierowe będzie dokonywać tej czynności na ekranie komputera. Nie zmieni to jednak uznaniowości rozstrzygnięć organu w tym zakresie, już dziś budzących wiele wątpliwości tak po stronie architektów jak inżynierów budownictwa. Po odpowiednim skatalogowaniu uprawnień, podczas jakiegokolwiek procesu administracyjnego, program komputerowy mógłby sprawdzić czy dany obiekt mógł zostać zaprojektowany przez osobę, której dane, co do posiadanego zakresu uprawnień, widnieją w e-CRUBie. Zdajemy sobie sprawę, że przełożenie dawnych uprawnień na obecne zakresy może być trudne i pracochłonne, ale potencjalne zyski z sukcesu takiego zabiegu warte są podjęcia działań w tym zakresie. Niestety z niezbyt zrozumiałych powodów inicjatywa ta została na wstępie odrzucona.

IV. DOSTĘP I PUBLICZNE UDOSTĘPNIANIE DANYCH

Wnioskujemy również o umożliwienie powszechnego dostępu do rejestru uprawnień w zakresie imienia, nazwiska, tytułu zawodowego, numeru oraz zakresu uprawnień możliwych do sprawdzenia przez każdego obywatela. Oczywiście niezbędne jest tu zamieszczenie odpowiednich przepisów w ustawie, co stworzy podstawy do przetwarzania danych zgodnie z prawem tak zarówno krajowym, jak i unijnym. Taki dostęp pozwoli każdemu potencjalnemu inwestorowi osiągnąć z góry wiedzę, czy wybrany przez niego wykonawca usługi projektowej lub wykonawczej legitymuje się odpowiednimi w tym zakresie uprawnieniami, posiada prawo do wykonywania zawodu oraz dokonywania czynności, jakie są przedmiotem zlecenia. Legitymowanie się bowiem decyzjami o uprawnieniach przez projektantów w trakcie zawierania umów z inwestorami, jak wykazano we wcześniejszych pozycjach nie zawsze dotyczy tych uprawnień, które stanowiły podstawę wpisu do właściwej izby.

Dotychczasowe doświadczenie wielu inwestorów w tym zakresie, wskazuje na bezwzględną potrzebę dostępu do takich informacji, która zapewnia bezpieczeństwo tak powierzenia środków finansowych jak przetwarzania informacji przez te osoby.

Głównym atutem takiego rozwiązania ma być „zebranie” w jednym miejscu informacji o wszystkich uprawnieniach, udostępnienie ich publicznie, w celu ochrony konsumenta, dziś pozbawionego możliwości skonfrontowania faktycznego zakresu uprawnień z informacjami od projektanta, kierownika budowy czy inspektora nadzoru. Udostępnienie wszystkich danych miałoby więc nie tylko walor usprawniający działania administracji (co jest oczywiście nieprzecenioną wartością dodaną), ale również społeczny.

Należy podkreślić, że wskazane wyżej propozycje, de facto, warunkują faktyczną cyfryzację procesu inwestycyjnego. Elektroniczny rejestr uprawnień nie zawierający danych wszystkich osób wykonujących zawód architekta lub inżyniera budownictwa oraz niezawierających informacji o zakresach wszystkich uprawnień nie będzie wiele różnił się od aktualnie prowadzonego. Będzie to oznaczało połowiczną cyfryzację informacji o osobach mogących pełnić samodzielne funkcje w budownictwie, co na pewno przełoży się nie tylko na utrudnienia w korzystaniu z e-CRUBu, ale również skutecznie może zniweczyć korzyści płynące z cyfryzacji. To samo dotyczy nieudostępniania danych z rejestru publicznie.

Wykonywanie zawodu zaufania publicznego powinno wiązać się z transparentnością informacji na podstawie, których ten zawód się wykonuje. Proponowany przez IARP zakres dostępnych informacji

w rejestrze umożliwiłyby taką transparentność, jak również wyeliminowałyby zdarzające się obecnie sytuacje nadużywania dokumentów zaświadczeń o wpisie do izby lub posługiwania się kopiami dokumentów uprawnień nigdy niezweryfikowanymi przez samorząd zawodowy. Obecnie, sprawdzanie ważności zaświadczenia jest ręczną czynnością polegającą na wpisaniu na stronie właściwej izby cyfr widniejących na danym zaświadczeniu. Porównanie uzyskanych informacji daje pewność co do spełnienia wymogu przedstawienia organowi właściwego zaświadczenia o przynależności osoby sprawującej samodzielne funkcje techniczne w budownictwie do izby, ale w przypadku Izby Inżynierów, już nie o zakresie uprawnień. IARP na zaświadczeniu wskazuje numer i zakres uprawnień będący podstawą wpisu. PIIB nie podaje takich informacji w zaświadczeniu. W sytuacji pozostawania w obiegu decyzji wydawanych na podstawie różnych aktów prawnych, w przypadku starszych uprawnień (wydanych przed 1 stycznia 1995 r., a nawet na podstawie regulacji z 1928 r.) organy administracyjne muszą często samodzielnie oceniać czy zakres posiadanych uprawnień jest adekwatny do czynności wykonywanych przez osobę uprawnioną. Załączenie zatem kopii tych uprawnień wraz z zaświadczeniem o wpisie do izby potwierdzającym te dane stanowi dopiero komplet dokumentów zweryfikowanych przez organ. Sprawdzanie tych dokumentów realizowane jest niestety incydentalnie, co umożliwia zaistnienie również sytuacji patologicznych posługiwania się nieważnymi zaświadczeniami ze zmienioną datą i nie istniejącymi w systemie, zaświadczeniami osób, które zmarły, lecz nie zostały jeszcze skreślone z listy członków, lub zaświadczeniami o wpisie dokonanym na podstawie innych dokumentów uprawnień niż przedstawiane do projektu. Tylko przeniesienie danych znajdujących się w bazach danych obu samorządów zawodowych do systemu e-CRUB umożliwi pełną, prawdziwą i celową cyfryzację wielu procedur administracyjnych, w tym uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę, czyli umożliwi również automatyczne generowanie Rejestru Wniosków, Decyzji i Zgłoszeń w sprawach budowlanych.

Niewykorzystanie szansy jaką niesie ze sobą tworzenie systemu e-CRUB o funkcjonalności wykraczającej poza elektroniczne przesyłanie i przechowywanie danych, będzie zaprzepaszczeniem na następne kilkadziesiąt lat szansy na „prawdziwą” cyfryzację (nie tylko cyfrowe przechowywanie skanów), usprawniającą działania urzędów przez ujenolicenie procedur, wyeliminowanie nieprawidłowości weryfikacji danych oraz inne, zależne od tego, działania pozostałych uczestników procesu budowlanego.

Jeśli zatem ideą zmian jest zrobienie kroku w cyfrową przyszłość architektury i budownictwa, a nie tylko wykorzystanie narzędzi elektronicznych dla celów archiwizacji danych dotyczących wydawanych decyzji administracyjnych, zwracamy się do Pani Premier o rozważenie zasadności wystąpienia z inicjatywą legislacyjną przedstawioną przez Krajową Radę Izby Architektów RP zmian ustawy Prawo budowlane. Na powyższe zmiany Izba Architektów jest organizacyjnie przygotowana, a środowisko oczekuje ich wprowadzenia również w kontekście możliwości przyszłej rozbudowy i modernizacji systemu o kolejne funkcjonalności. Uproszczenie i znaczące ograniczenie analogowego posługiwania się drukowanymi dokumentami, czy dokumentami skanowanymi, jak również uznaniowości weryfikacji przedstawianych dokumentów, daje możliwość przygotowania się na takie sytuacje jak np. lockdown związany z COVID-19, a w jego konsekwencji, również obecne trudności, opóźnienia w realizacji inwestycji, a w tym w szczególności procedur administracyjnych, tak ze strony organów administracji architektoniczno-budowlanej, nadzoru budowlanego, jak i pozostałych uczestników procesu budowlanego. W dobie nieograniczonego dostępu do multimediów oraz oprogramowania, przyzwyczajenie i rutyna nie powinny wyznaczać kierunków działań na przyszłość. Połowiczne działania ugruntowują niestety stan zastany na lata i nie wyznaczają perspektyw, do których warto dążyć.

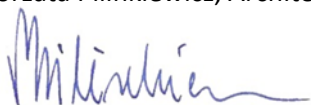
Propozycje IARP zmierzają do wprowadzenia pełnej cyfryzacji, umożliwiającej szeroką funkcjonalność systemów obsługujących cyfryzację (e-CRUB), zapewniając jednocześnie sprawność, przejrzystość i jawność przetwarzania niezbędnych danych w procesach administracyjnych.

Liczymy na determinację Pani Premier w działaniu na rzecz diametralnej poprawy sprawności, ale również transparentności procesu budowlanego oraz przychylność dla zmian, które wpisują się w ten wymiar działalności resortu, jakim Pani Premier kieruje.

W przypadku konieczności złożenia dodatkowych wyjaśnień, wyrażamy również gotowość do spotkania z Panią Premier, w celu szczegółowego przedstawienia istoty proponowanych rozwiązań legislacyjnych.

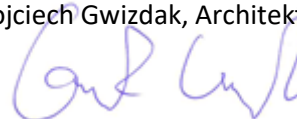
Z wyrazami szacunku

Małgorzata Pilinkiewicz, Architekt IARP

Prezes Krajowej Rady Izby Architektów RP

Wojciech Gwizdak, Architekt IARP

Sekretarz Krajowej Rady Izby Architektów RP

Grzegorz Jachym, Architekt IARP

Członek Prezydium Krajowej Rady Izby Architektów RP

Koordynator Komisji Prawa Inwestycyjnego KRIA

Załączniki:

- Propozycje zmian do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.